

Universitätsbibliothek Wuppertal

L. Annaei Senecae Tragoediae

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Amstelodami, 1662

Actus tertius

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-770](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-770)

Sen. Negare durum est. Ner. Principem cogi nefas.

Sen. Remittat ipse. Ner. fama sed victum feret.

Sen. Levis atque vana. Ner. si licet, multos notat.

Sen. Excelsa metuit. Ner. non minus carpit tamen. 585

Sen. Facile opprimetur. merita te Divi patris,
Ætasque frangat conjugis, probitas, pudor.

Ner. Desiste tandem, jam gravis nimium mihi,

Instare, liceat facere quod Seneca improbat.

Et ipse populi vota jam pridem moror.

590

Cum portet utero pignus, & partem mei.

Quin destinamus proximam thalamis diem?

est vim facere principi. Vel sic, *Exprimere vis est. SE. ferre quid nequeunt preces? Negare durum est.* Immo, inquit, non exprimunt, sed rogant, orant, supplicant. Quid autem non debetur *ταῖς Διταῖς Διὸς κήρυξις μερόλοις*, quæ & anteaambulone[m] habent *τῶν Ἀπῶν*. & si repellantur, vindicem? Illis negare mihi profecto duri crudique pectoris videtur. *Gronovius.*

583. Remittat] Ipse princeps cedit

aliquantulum de jure suo: etsi flecti reges, quam vinci non minus turpe existiment. Hipp. v. 135. *Farnabius.*

586. Divi] Claudii patris Octaviae qui te adoptavit. *Idem.*

587. Frangat] Animum tuum avertat à Poppæa. *Idem.*

590. Populi] Desiderantis ex me prolem legitimam, quæ firmet etiam imperium. *Idem.*

591. Partem mei] Ovidius; *Partemque tui latitat corpore clausa meo.* *Delt.*

ACTUS TERTIUS.

AGRIPPINA.

Ab inferis prodit Agrippina, dira auspex faces exitiales præferens
nuptiis Poppææ & Neronis, cujus mortem prædicis.

Tellure rupta Tartaro gressum extuli,
Stygiam cruenta præferens dextra facem

Thalamis scelestis. nubat his flammis meo

595

Poppæa gnato juncta, quas vindex manus

Dolorque matris vertet ad tristes rogos.

Manet inter umbras impiæ cædis mihi

Sem-

593. Tellure] In scena exsiliabant umbræ scalis Charonis. *Farnabius.*

594. Stygiam] Funestam, exitialem, *Med. v. 16. Idem.*

595. Nubat] Vertat nuptialem fa-

cem in feralē & funebrem. supra v. 260. *Idem.*

598. Manet] Curæ non ipsa in morte relinquunt. *Oed. v. 615. Cædis] Sup. v.*

360. *Farn.*

598. Ma-

Semper memoria, manibus nostris gravis
 Adhuc inultis, reddita & meritis meis 600
 Funesta merces puppis, & pretium imperii
 Nox illa, qua naufragia dessevi mea.
 Comitum necem, natiq̄ue crudelis nefas
 Deslere, votum fuerat, haud tempus datum est
 Lacrimis. sed ingens scelere geminavit nefas. 605
 Perempta ferro, fœda vulneribus, sacros
 Intra penates spiritum effudi gravem,
 Erepta pelago, sanguine extinxi meo
 Nec odia gnati, sævit in nomen ferus
 Matris tyrannus. obrui meritum cupit. 610
 Simulacra, titulos destruit, mortis metu,
 Totum per orbem, quem dedit pœnam in meam
 Pueroregendum noster infelix amor.
 Extinctus umbras agitat infestus meas
 Flammiſque vultus noxios conjux petit, 615
 Instat, minatur, imputat fatum mihi
 Tumulumque gnati. poscit auctorem necis.
 Jam, parce, dabitur. tempus haud longum peto.
 Ultrix Erinnyſ impio dignum parat
 Letum tyranno; verbera, & turpem fugam, 620

Pœ-

599. *Manibus nostris gravis*] Florus lib. 4. cap. 6. *Cæsarem inultus pater & manibus ejus graves Cassius & Brutus agitabant.* Gronovius.

601. *Imperii*] Neroni mea opera parti. sup. v. 327. *Farnabius.*

602. *Dessevi*] Sup. v. 323. *Idem.*

603. *Comitum*] Crepereji Galli, & Aceroniæ. *Idem.*

606. *Sacros*] In villa Augusta Lucrini lacus. *Idem.*

609. *Sævit*] Natalem Agrippinæ inter nefastos referri dies à Senatu impetraverat Nero, status demolitus, nomen & titulos ubique, ipsamque ejus memoriam delere conabatur. *Id.*

611. *Simulacra*] Mortem iis minans, quicunque mei simulachra ha-

buerint. *Farnab.* *Destruit mortis metu*] Apparet, ut explicent. Geotius tamen haud ineleganter: *Simulacra, titulos destruit memores mei.* *Idem* mox. *imputat fatum mihi suum atque gnati.* Gron.

612. *Quem dedit*] Cujus orbis imperium ego infelix illi dedi, ut & mihi vitam eripere posset. *Farn.*

615. *Conjux*] Claudius. *Idem.*

616. *Fatum mihi*] *Al. fatum mihi Tumulumque gnati poscit auctorem necis.* Quæ lectio historiam respicit. Mors enim ejus celata est, dilataque sepultura, donec circa successorem omnia ordinarentur. *Idem.*

618. *Gnati*] Britannici. *Idem.*

617. *Auctorem*] Neronem. *Idem.*

620. *Verbera*] Vbi descivisse Gal-

ban

Pœnaſq̄
 Dirum
 Ixionifc
 Licet ex
 Superb
 Serven
 Exhaust
 Parthi
 Veniet
 Anima
 Deser
 Heu,
 Quo
 Et fa
 Geni
 Utin
 Alui
 Visc
 Meu
 Sem

ham &
 du ince
 capite c
 nunciav
 natu ju
 tur mo
 tunica
 Phao
 clam i
 cavern
 621.
 autem
 troitu
 lacuna
 inquit
 622.
 Tity
 627
 Suppl
 lantes
 Certe

Pœnasque queis & Tantali vincat sitim,
 Dirum laborem Sisyphi, Tityi alitem,
 Ixionisque membra rapientem rotam.
 Licet exstruat marmoribus, atque auro tegat
 Superbus aulam; limen armatæ ducis
 Servent cohortes; mittat immensas opes
 Exhaustus orbis; supplices dextram petant
 Parthi cruentam; regna, divitias, ferant:
 Veniet dies tempusque, quo reddat suis
 Animam nocentem sceleribus, jugulum hostibus,
 Desertus, & destructus, & cunctis egens.
 Heu, quo labor, quo vota ceciderunt mea!
 Quo te furor provexit attonitum tuus,
 Et fata, gnate? cedat ut tantis malis
 Genitricis ira, quæ tuo scelere occidit!
 Utinam, antequam te parvulum in lucem edidi
 Aluique, sævæ nostra lacerassent feræ
 Viscera! sine ullo scelere, sine sensu innocens
 Meus occidisses: junctus atque hærens mihi,
 Semper quietam cerneres sedem Inferum,

625

635

640

Pro-

bam & Hispanias cognovit, collapsus
 diu inter mortuos jacuit, ut respuir,
 capite converberato, actum de se pronun-
 cianciavit. *Idem. Turpem*] Hostis à Se-
 nati judicatus & quæsitus ut puniret
 more majorum, nudo pede &
 tunicatus conscenso equo fugit ad
 Phaontis suburbanum, in quod ut
 clam introivit, quadrupes per effossa
 cavernæ angustias receptus est. *Idem.*

621. *Tantali*] Thyest. v. 151. Nero
 autem, dum clandestinus ad villam in-
 troitus pararetur, aquam ex subje-
 cta lacuna potaturus manu hausit, & hæc,
 inquit, est decolæ Neronis. *Idem.*

622. *Dirum*] Hippol. 1226. *Idem.*
Tityi] Hippol. v. 1228. *Idem.*

627. *Exhaustus*] Exactionibus. *Id.*
Supplices] Quod non fecerunt, rebel-
 lantes autem Armeniâ invaserunt. *Id.*
 Certe fecerunt per Peritatem. *Gron.*

630. *Sceleribus*] Supplicii, quæ tantis
 sceleribus debentur. *F. Jugulum*] Vbi
 appropinquasse equites audit, quibus
 præceptum ut vivum eum attraherent,
 ferrum trepidanter jugulo adegit. *Idem.*

631. *Desertus*] Fugientibus custo-
 dibus, nec reperto cujus manu periret
 percussoris. *Ergo*, inquit, *nec amicum*
habeo, nec inimicum. *Idem.* *Cunctis*] *Fame*
 & siti interpellante, panem qui-
 dem sordidum oblatum aspernatus
 est, aquæ autem aliquantum bibit. *Id.*

639. *Meus occidisses*] *Emph.* à me
 non ablegandus. al. *meum occidisses*,
 id est, mihi commortuus fuisses in-
 fans & innocens. *Idem.* Prior tamen
 lectio mihi prior. *Meus enim est queri*
non puderet agnoscere vel apud inferos,
ubi nunc me pudor luctusque perpetuus
manet ex te nefande, ut mox lo-
quitur. Gron.

645. No-

Proavos, patremque, nominis magni viros.
 Quos nunc pudor, luctusque perpetuus manet,
 Ex te nefande, meque, quæ talem tuli.
 Quid tegere cesso Tartaro vultus meos,
 Noverca, conjux, mater infelix meis?

645

645. *Noverca*] Infelix Britannici | mater. *Farnabius*.
 noverca, Claudii conjux, Neronis

OCTAVIA. CHORUS.

*Octavia dissimulata tristitia faventem sibi populum orat ne divortium
 sui luceat. Chorus tamen ipsius vicem dolet.*

Oct. **P**arcite lacrimis urbis festo
 Lætoque die; ne tantus amor,
 Nostrique favor Principis acres
 Suscitet iras, vobisque ego sim
 Causa malorum. non hoc primum
 Pectora vulnus mea fenserunt.
 Graviores tuli. dabit hic nostris
 Finem curis vel morte dies.
 Non ego sævi cernere cogar
 Conjugis ora.
 Non invisos intrare mihi
 Thalamos famulæ. soror Augusti,
 Non uxor, ero.
 Absint tantum tristes pœnæ,
 Letique metus. scelerum diri,

650

655

660

Mise-

645. *Festo*] Principis nuptiali, geniali. *Farnabius*.

655. *Conjugis*] Poppææ. sup. v. 109. *Idem*.

657. *Soror*] *Certe soror*, inquit luno. vide *Herc. Fu. v. r. Idem*.

660. *Socerum diri*] Et hic fere alias res egerunt, qui hujus opusculi susceperunt curam. *Lipsius*, *sociam*, & *heu*, sublatâ interrogatione; tanquam dicat se sociam futuram prioris sponsi Silani, & die nuptiarum Poppææ matritatum iri. *Raphelingius* ex *Orteliano*

profert, *scelerum*: nec ante mentem Octaviam se potuisse adsequi. *Deltius* nihil mutat: *socerum* esse *socerorum*, quos edidit primum *Claudium* & *Poppææ* patrem, dein pro altero *Appium Silanum*. *Grutero* sunt inepti versus hi, sive retineamus *socerum*, sive ex aliquot *Mss.* legamus *scelerum*: esse in uno, *soror diu miseranda*: meliores fore, si invertatur ordo & *Potes* præcedat *socerum*: sed nec sic satisfacere: denique nihili duo epitheta, *miseranda* & *demens*, Recte *Raphelingius* & *pulcro*

Miseranda, viri potes hæc, demens,
Sperare memor? hos ad thalamos
Servata diu, victima tandem
Funesta cades. sed quid patrios
Sæpe penates respicis udis
Confusa genis? propera tectis
Efferre gradus: linque cruentam
Principis aulam.

Cho. En illuxit suspecta diu
Fama toties jactata dies!

Cessit thalamis Claudia diri
Pulsa Neronis,
Quos jam victrix Poppæa tenet,
Cessat pietas dum nostra, gravi
Compressa metu, segnisque dolor.

Ubi Romani vis est populi?
Fregit claros quæ sæpe duces;
Dedit invictæ leges patriæ,
Fasces dignis civibus olim;
Jussit bellum, pacemque; feras
Gentes domuit; captos reges
Carcere cludit? gravis en oculis
Undique nostris jam Poppææ

Fulget imago juncta Neroni:
Affligat humo violenta manus
Similes nimium vultus domina:

665

670

675

680

685

Ipsam-

pulero stans talo versus sensusque.
Quum enim sibi ominata fuisset pri-
stium fororis statum sine alia injuria,
vero victa & male fraudans diffiden-
tem animum erumpit: *scelerum divi,*
*Miseranda, viri potes hæc, demens, spe-
rare memor?* At ô miseranda; ô de-
mens Octavia, potes hæc sperare me-
mor & non oblita scelerum detesta-
bilis viri? tibi scilicet ut parcat, qui
solutus nemini? Nihil poterat planius.
Gronovius.

671. *Claudia*] Octavia Claudii Fil.
sic illam vocat frequenter, propter
gentis Claudiæ nobilitatem; quæ ante
Imp. Tiberium Consulatus xxx. Di-
ctatus v. Censuris vii. Triumphis
vi. Ovationibus ii. fuit illustri, teste
Suetonio, in Tiberio. *Delr.*

677. *Duces*] Syphacem, Persem, Iu-
gurtham, Herodem, &c. *Farnabius.*

685. *Affligat*] Lege *Affligat* ut inf.
v. 785. id est, *Quin Poppæa* has ima-
gines manus nostra illidat. *Idem.*

688. *Pe-*

Ipsamque toris detrahat altis:
Petat infelix mox & flammis
Telisque feri Principis aulam.

688. *Petat infelix*] Scribe cum Hagon, Grotio: *Petat infestis mox & flammis.* Gronovius.
689. *Feri*] Tyranni, Neronis, Farn.

ACTUS QUARTUS.

NUTRIX. POPPÆA.

Territa in somno Poppæa nutrici narrat somnium; quam illa vana somnium eludens interpretatione solatur.

Num. Quo trepida gressum conjugis thalamis tui
Effers, alumna? quodve secretum petis
Turbata vultu? cur genæ fletu madent?
Certe petitus precibus & votis dies
Nostri refulsit. Cæsari juncta es tuo
Teda jugali. quem tuus cepit decor,
Et culpa Senecæ; tradidit vinctum tibi
Genitrix amoris maximum numen Venus.
O qualis, altos quanta pressisti toros
Residens in aula! vidit attonitus tuam
Formam senatus, thura cum Superis dares,
Sacrasque grato spargeret aras mero,
Velata summum flammeo tenui caput,

695

700

Et

696. *Et culpa Senecæ*] Triplicem ponit Delrius: quod dissuadendo vehementius Neronem impulserit: quod Agrippinæ tollendæ fuerit auctor: quod discipulorum delicta in magistrum retorqueantur: & querit, an harum aliam accipere possimus. Respondeo nullam, nec aliquam queri debere, quum sit omnis hic librationum culpa qui nomen hoc subjecerunt. Cogitabam: *Et culpa nuptiarum*. Octavia scilicet. Sed amplius. *Gronovius*

698. *Toros*] Dicitur toros. Farnabius.

700. *Thura*] In nuptiis aquæ & ignis

sacramenta adhibita, quæ calorem & humorem adfectum denotarent. hinc faces & thura, nec non vini libatio. neque enim uxor nisi peractis sacrificiis ducebatur. *Idem.*

701. *Aras mero*] Sacrificantes vinum è patera aris, vel prunis, vel thuri dato superfundebant: ideo rite hic datio thuris vini libationi premititur. Vide Brisson. lib. 1. Formular. fol. 30. & seq. *Delr.*

702. *Flammeo*] Velamento luteo seu rubeo, quo novas nuptias regi moris erat pudoris gratia. vel subjectionis symbolum. *Farnabius.*

704 Ls-